

Dějovost není vše

Důraz na všeobecnost změny a na „tekoucí“ charakter skutečnosti je sice důležitý a nezbytný (protože je nezbytné překonat tradiční metafyziku), ale to by samo o sobě vedlo k závěru, že veškerenstvo je jediný obrovský „beztvarý“ proud, jediný myšlenkově neuchopitelný kontinuální „proces“. Právě proti tomuto závěru je třeba mít po ruce obranu, a to nikoli jakoukoli, ale náležitě kritickou obranu. A ta spočívá v neméně naléhavém důrazu na to, že tento „proud“ či „proces“ je plný nejenom dění, ale také počátků a konců dění, tedy mezí, hranic, kdy něco skutečně (a nejen zdánlivě) končí, a naopak něco skutečně (a nikoli jen zdánlivě) začíná. Prostě musíme počítat s tím, že vesmírné dění je *nejen* nepřetržité, kontinuální (tj. že to není jen série okamžiků jakožto bodů bez trvání), ale že je *také* přetržité, tedy že sice téměř všechno souvisí se vším, ale že vedle souvislostí je třeba vidět i nesouvislosti, tj. počátky a konce souvislostí. Nicméně to by ještě zdaleka nestačilo: sama „přetržitost“, tj. počátky a konce „procesů“ (tj. jednotlivých procesů) nemohou objasnit, jak takový proces, který „má“ svůj počátek a konec, může být vskutku „jednotlivý“, „individuální“, nedělitelný, „konkrétní“, tj. jak může být pojat tak, aby nebyl o něco podstatného připraven, tj. aniž by byl zbaven vnitřní integrity, sjednocenosti.

(Písek, 080823-2.)